

บทที่ 1

บทนำ

บทนี้จะเป็นการนำเสนอเหตุผลของการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ของการศึกษารวมถึงวิธีการทางการศึกษา เพื่อเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดของการทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเข้าใจถึงข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจโลก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทั้งหมดมีผลกระทบต่อระบบการค้าและเศรษฐกิจโลกไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การกีดกันทางการค้าทวีความรุนแรงมากขึ้น การเจรจาการค้าโลกที่เรียกว่าการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรีและเป็นธรรมมากขึ้น ไม่สามารถสรุปได้ตามกำหนดเวลา ภายในปี 2533 ประเทศต่างๆ ไม่แน่ใจว่าผลการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยจะออกมาในรูปแบบใด และจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศตนเพียงใด จึงเกิดมีความคิดว่าการทำความตกลงสองฝ่ายก่อนแล้วค่อยขยายการค้าเสรีออกไปน่าจะทำได้รวดเร็วกว่าและให้ประโยชน์ที่ชัดเจนกว่า ทำให้แนวคิดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว (เกริกไกร จีระแพทย์, 2537:32) จากแนวคิดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ มีผลทำให้เกิดการจัดตั้งโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่ายคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ประเทศไทยกำหนด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา และสตูล) เข้าร่วมในโครงการดังกล่าวนี้ในปี 2536 ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. สาขาอุตสาหกรรมการค้าและการลงทุน กำหนดให้มีการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับในพื้นที่เป้าหมายของทั้ง 3 ประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการค้าแบบไตรภาคี ขยายปริมาณการค้า ขจัดปัญหาอุปสรรคด้านการค้าตามแนวชายแดน เช่น ปัญหาด้านศุลกากร ปัญหาการระเบียบและการควบคุมสินค้าผ่านแดน

2. สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาบุคลากร และฝึกอบรมร่วมกัน การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการผลิต การผ่อนปรนกฎระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่าง 3 ประเทศ

3. สาขาการเกษตร ประมง พัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตรและด้านการประมง

4. สาขาโครงสร้างพื้นฐาน ร่วมมือกันพัฒนาโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐาน

5. สาขาการท่องเที่ยว

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น มีผลกระทบถึงธุรกิจประเภทต่างๆ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาตนเองเข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น การดำเนินงานทางด้านธุรกิจต้องสามารถกำหนดรูปแบบขององค์การเพื่อนำทรัพยากรมาใช้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และนำผลผลิตดังกล่าวมาสู่ลูกค้า ผู้บริหารที่มีคุณภาพทางวิชาชีพต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบทางธุรกิจ ดังนี้

1. การจัดการ คือความพยายามที่จะทำให้ธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ โดยผ่านการดำเนินงานของตนหรือการใช้ทรัพยากรอื่น

2. ทรัพยากรมนุษย์ คือปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับการทำงาน รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

3. การตลาด คือกระบวนการสร้างสรรค์ การกำหนดราคา การส่งเสริมการขาย การแจกจ่ายความคิด สินค้าและบริการไปยังลูกค้า ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนที่พอใจระหว่างลูกค้าและกิจการ

4. การควบคุม คือกระบวนการตรวจสอบและการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจการจะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ การควบคุมจะต้องอาศัยข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้อมูลทางด้านบัญชี ข้อมูลทางการตลาด ข้อมูลทางด้านบุคคล เป็นต้น ดังนั้น ธุรกิจจะต้องสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม และการวิเคราะห์

5. การจัดการการเงิน คือการจัดหาเงินทุน การบริหารเงินทุนในการดำเนินงานประจำวัน และการบริหารเงินทุนระยะยาว

กระบวนการดำเนินธุรกิจดังกล่าวข้างต้น จะต้องมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอย่างมาก (Blanchard, Schewe, Nelson and Hian, 1996:5-7) ระบบสารสนเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมากในดำเนินธุรกิจปัจจุบัน

นักบัญชีเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการจดบันทึกตัวเลขมาเป็นนักวิเคราะห์ประเมินผล และ
ควบคุม (อรอนงค์ อุบลวัฒนา, 2535:29)

งบการเงินเป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของ
กิจการ กลุ่มบุคคลที่สนใจใช้งบการเงินประกอบด้วยเจ้าของ ฝ่ายจัดการ เจ้าหนี้ หน่วย
ราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานและลูกค้า กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ของการใช้แรงงาน
แตกต่างกัน แต่ทุกฝ่ายต้องการงบการเงินที่สามารถแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทาง
เศรษฐกิจอย่างถูกต้อง เพื่อจะได้ข้อมูลดังกล่าวเป็นฐานในการตัดสินใจที่เหมาะสม (While
Sandhi and Fried, 1994:2-3)

โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคใต้ประกอบด้วยภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม
ภาคการค้าและภาคบริการ ภาคเกษตรกรรมยังคงพึ่งพายางพารา ข้าวเปลือก ปาล์มน้ำมัน
กาแฟ และสัตว์น้ำ ภาคอุตสาหกรรมพึ่งพาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา อุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ทะเล และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ภาคการค้ามีการขยายตัวทั้งธุรกิจค้า
ส่งและค้าปลีก มีการรวมตัวของนักธุรกิจในท้องถิ่นกับนักลงทุนจากส่วนกลาง ส่วน
ภาคบริการยังคงอาศัยธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหลัก ตัวชี้วัดการขยายตัวของกิจการหรือ
จำนวนการจดทะเบียนของธุรกิจที่เพิ่มขึ้น แนวโน้มการจดทะเบียนใหม่ของธุรกิจใน 5
จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี 2534-2538 เป็นดังนี้

ตารางที่ 1-1 : การจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี	นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี	สตูล	สงขลา
2534	53	42	32	22	282
2535	84	89	37	35	419
2536	82	68	38	48	527
2537	105	80	62	50	629
2538	98	94	70	68	736

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้

ปี 2538 ตารางที่ 30

จากตารางที่ 1-1 พบว่าแนวโน้มการจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นการปรับตัวของธุรกิจที่เข้าสู่ระบบมากขึ้น การเข้าสู่ระบบทางธุรกิจมีผลทำให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขกฎหมาย ระบบข้อมูลทางบัญชีมีข้อกำหนดทางกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า กฎหมายบัญชีหรือประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (กองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, 2536:2) สรุปได้ดังนี้

1. ต้องจัดให้มีการทำบัญชีให้ถูกต้องตามประเภทและชนิดที่กำหนดไว้
2. ต้องจัดให้มีการลงรายการในบัญชี โดยมีข้อความรายการ และลงรายการภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ การลงรายการในบัญชีต้องเขียนด้วยหมึกหรือพิมพ์ และต้องลงรายการเป็นภาษาไทย ถ้าลงเป็นภาษาต่างประเทศ ต้องมีภาษาไทยกำกับ
3. ต้องปิดบัญชีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมทั้งจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ให้มีรายการย่อตามที่กฎหมายกำหนด และต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นต่องบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนด้วย
4. ต้องจัดส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปีต่อกรมทะเบียนการค้า ภายในเวลาที่กำหนด
5. ต้องเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ประกอบธุรกิจ และเก็บไว้มีกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด หากสูญหายหรือเสียหายต้องแจ้งต่อกรมทะเบียนการค้าภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
6. เมื่อเลิกประกอบธุรกิจต้องส่งมอบบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีแต่สารวัตรใหญ่บัญชี หรือสารวัตรบัญชี กรมทะเบียนการค้า (เฉพาะร้านค้าบุคคลธรรมดา ถ้าเป็นนิติบุคคลต้องส่งมอบต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท)
7. ต้องไม่ลงรายการเท็จในบัญชี หรือแก้ไขบัญชี หรือเอกสารประกอบการลงบัญชีให้ผิดความจริง หรือไม่ละเว้นการลงรายการในบัญชี ตลอดจนต้องไม่ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหาย หรือไว้ประโยชน์ซึ่งบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี

ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยเมื่อเดือนกันยายน 2529 ได้กำหนดขยายไปถึงเป้าหมายการเจรจาเรื่องการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) เนื่องจากการค้าบริการขยายตัวอย่างรวดเร็ว การจัดทำความตกลงเรื่องการค้าบริการมีจุดมุ่งหมาย

1. ขยายการค้าบริการระหว่างประเทศ เพื่อกำกับและควบคุมให้การค้าบริการระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างมีวินัย ยุติธรรม โปร่งใส และเปิดเสรีมากขึ้น ตลอดจนให้มีการจัดร่างระเบียบเกี่ยวกับการค้าบริการระหว่างประเทศอย่างเปิดเผย

2. ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก และการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนา ให้มีบทบาทมากขึ้นในด้านการค้าบริการระหว่างประเทศ

3. เคารพต่อกฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศ ส่วนที่เกี่ยวกับการค้าธุรกิจและคำนึงถึงการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (กองบัญชาธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, 2536:3)

ในช่วงปี 2534-2536 ประเทศไทยโดยกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ได้เข้าร่วมเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงพหุภาคี เรื่องการค้าบริการ และได้จัดทำข้อเสนอผูกพันเบื้องต้นของธุรกิจการค้าบริการสาขาต่างๆ (กองบัญชาธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, 2536:4) เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 ณ นครมารีราเกซ ประเทศมอรอคโค มีการลงนามตกลงใน “ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ” ซึ่งข้อตกลงแยกเป็น 2 ส่วนคือ

1. เป็นกรอบกฎเกณฑ์ทั่วไป ที่ประเทศสมาชิกจะต้องถือปฏิบัติ
2. ตารางผูกพันแนบท้ายกรอบกฎเกณฑ์ทั่วไป ซึ่งแต่ละประเทศสัญญาจะเปิดเสรีการค้าบริการในแต่ละสาขาและสาขาย่อย

จากการประชุมดังกล่าว มีการกำหนดคณะทำงานว่าด้วยบริการวิชาชีพเพื่อจัดทำกฎ ระเบียบกลาง สำหรับสาขาวิชาบริการโดยทั่วไป โดยเน้นสาขาวิชาชีพการบัญชีเป็นลำดับแรก เนื่องจากสาขาวิชาชีพนี้มีการรวมกลุ่มในระดับระหว่างประเทศอย่างมากและศักยภาพในการขยายตัวสูงมาก ดังนั้น มาตรฐานทางด้านบัญชีจะมีความเป็นสากลมากขึ้น (กองการค้าบริการ, 2539:28-32)

การเจริญก้าวหน้าของธุรกิจมีผลทำให้เกิดการผลักดันเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลทางการเงินให้มีมาตรฐานมากขึ้น การระดมทุนจากแหล่งต่างๆ จำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินที่มีมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นสากล ประกอบกับการผลักดันของกลุ่มเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ การบัญชีจะต้องได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน นักบัญชี ผู้สอบบัญชีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีข้อมูลประกอบการพิจารณาการดำเนินงานในวิชาชีพของตนเอง เพื่อการพัฒนาตนเองให้เข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น เนื่องจากแนวโน้มในอนาคต

วิชาชีพทางด้านบัญชีต้องดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นจากสถาบันทางวิชาชีพ การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีมีน้อยมากในประเทศไทย โดยเฉพาะข้อมูลในระดับภูมิภาคแล้วยังขาดแคลนข้อมูลอย่างยิ่ง

การพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ ของธุรกิจเป็นสิ่งจำเป็นในยุคข้อมูลข่าวสาร งบการเงินซึ่งเป็นผลงานของการจัดทำบัญชีจึงเป็นรายงานทางการเงินที่สำคัญมาก ควรจะได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน การศึกษารูปแบบของงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจในงบการเงินที่จัดทำโดยธุรกิจ

การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

Agency theory เกี่ยวข้องกับการใช้หลักการควบคุมขององค์การธุรกิจ ความสัมพันธ์ของตัวแทนเกิดขึ้นเมื่อมีการกระจายอำนาจไปยังฝ่ายต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานต่างๆ ในองค์การ ดังนั้น ฝ่ายจัดการจะเป็นตัวแทนของเจ้าของ ฝ่ายจัดการจะสร้างแรงจูงใจให้พนักงานดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกฝ่ายที่ร่วมดำเนินธุรกิจจะมีส่วนร่วมทั้งทางด้านความเสี่ยงและผลตอบแทน อย่างไรก็ตาม การดำเนินธุรกิจของฝ่ายจัดการไม่สามารถติดตามและควบคุมอย่างใกล้ชิดจากฝ่ายเจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ดังนั้น งบการเงินจะเป็นสื่อในการติดต่อ (Merchant and Simon, 1986:187-188) งบการเงิน หมายถึง รายงานที่แสดงข้อมูลที่เป็นผลจากการประกอบธุรกิจของกิจการ ซึ่งประกอบด้วยงบดุล งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน งบดุลแสดงฐานะของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ส่วนงบกำไรขาดทุน แสดงผลการดำเนินงาน ณ งวดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Stickney and Weil, 1994:9-12) ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลให้เพียงพอเป็นสิ่งจำเป็นของหลักการบัญชี การเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอหมายความว่า ผู้ใช้งบการเงินจะต้องได้รับข้อมูลที่สำคัญมากพอที่จะวิเคราะห์หรือตีความงบการเงินอย่างถูกต้อง ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลอยู่ในรูปแบบของงบการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน (Meigs and Meigs, 1992:28)

การทำวิจัยเกี่ยวข้องกับ Agency theory เป็นการศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในองค์การธุรกิจที่จะสร้างระบบการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของแต่ละกลุ่ม โดยผ่านระบบข้อมูลข่าวสาร (Blaman, 1982:155) การวิจัยเรื่อง The influence of Differences in Accounting Policies on Investment Decisions เป็นการทำวิจัยที่พิจารณา

ว่าผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจอนุมัติการลงทุนของธนาคารให้ความสนใจข้อมูลในงบการเงินอย่างไร พบว่ากลุ่มนักธนาคารสนใจการเปิดเผยข้อมูลทั้งทางด้านเนื้อหาและศิลปะการเปิดเผยข้อมูล (Falk and Ophs, 1973:115)

การวิจัยเรื่อง The Demand for External Auditing : Size, Debt And Ownership Influence เป็นการทําวิจัยที่พิจารณาว่าการจ้างผู้สอบรับอนุญาตของกิจการ ทำให้เกิดต้นทุน แต่มีความจำเป็นเนื่องจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะช่วยรับรองความถูกต้องของงบการเงิน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างผู้สอบบัญชีรับอนุญาตคือ ขนาดของกิจการและสภาพหนี้สิน (จำนวนหนี้สินและจำนวนเจ้าหนี้) และเจ้าของกิจการ (Chow, 1982:287)

ประเทศไทยมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับงบการเงินน้อยมาก จากการตรวจสอบงานวิจัยทางด้านนี้พบว่า ในปี 2532-2533 มีผลงานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของผู้ใช้งบการเงินต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1-10” โดยสุ่มตัวอย่าง 200 รายจากผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยสมุหบัญชี ผู้สอบบัญชี นักวิชาการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมธุรกิจ การจัดเก็บข้อมูลเน้นธุรกิจที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงแถบชานเมือง ผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีส่วนใหญ่ทราบว่ามีข้อกำหนดมาตรฐานการบัญชี โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ตนเองมีความจำเป็นต้องใช้ มีมาตรฐานการบัญชีบางฉบับมีปัญหาการนำมาใช้ นอกจากนี้ก็นักบัญชีมีความเห็นว่ามาตรฐานการบัญชีมีความเหมาะสมและจำเป็น (เมธากุล เกียรติกระจาย, 2533:18-27)

ในปี 2533-2534 ผู้วิจัยท่านเดิมศึกษาต่อเรื่อง “ทัศนคติของผู้ใช้งบการเงินต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11-22” โดยสุ่มตัวอย่าง 350 รายจากผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยสมุหบัญชี ผู้สอบบัญชี นักวิชาการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมธุรกิจ การจัดเก็บข้อมูลเป็นธุรกิจที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงแถบชานเมือง ผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีส่วนใหญ่ทราบว่ามีมาตรฐานการบัญชีเรื่องนั้น แต่จะสนใจอย่างมากกับมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนเอง การนำมาตรฐานการบัญชีไปใช้งานได้ดี เว้นมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 และ 14 ที่มีปัญหาการใช้งาน ความสมบูรณ์และเหมาะสมของมาตรฐานการบัญชีทุกฉบับอยู่ในเกณฑ์ดี เว้นแต่มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 และ 21 และนักบัญชีมีความเห็นว่ามาตรฐานการบัญชีทุกฉบับมีความจำเป็นที่จะต้องมีความมาตรฐานดังกล่าว (เมธากุล เกียรติกระจาย, 2534:110-118)

ตารางที่ 1-2 : ทศนะเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี (หน่วย : ร้อยละ)

มาตรฐานการบัญชี	ทราบหรือไม่		ความเข้าใจ			การใช้		ปัญหาการใช้		ความสมบูรณ์		ความเหมาะสม		ความจำเป็น	
	ทราบ	ไม่	ดี	บางส่วน	ไม่	ใช้	ไม่ใช้	มี	ไม่มี	ดี	ไม่	ดี	ไม่	จำเป็น	ไม่
ฉบับที่ 1 ข้อสมมติฐานทางการบัญชี	100.0	-	93.3	6.7		66.7	33.3	-	100.0			66.7	33.3	93.3	6.7
2 นโยบายการบัญชี	100.0	-	90.0	10.0		60.0	40.0	20.0	80.0			80.0	20.0	100.0	-
3 รายการพิเศษ	100.0	-	-	100.0		46.7	53.3	-	100.0			80.0	20.0	100.0	-
4 การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี	100.0	-	100.0	-		80.00	20.0	90.00	10.00			70.00	30.00	100.0	-
5 กำไรต่อหุ้น	90.9	9.1	45.5	54.5		90.9	9.1	63.6	36.4			9.1	90.9	100.0	-
6 การรับรู้รายได้	86.0	14.0	94.0	6.0		96.0	4.0	60.0	40.0			84.0	16.0	86.0	14.0
7 การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ-ทางผู้ให้เช่าซื้อ	61.1	38.9	50.0	50.0		50.0	50.0	72.2	27.8			77.8	22.2	77.8	22.2
8 การบัญชีสำหรับงานก่อสร้างตามสัญญา	100.0	-	50.0	50.0		30.0	70.0	60.0	40.0			70.0	30.0	90.0	10.0
9 การบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	84.0	16.0	56.0	44.0		76.0	24.0	20.0	80.0			86.0	14.0	60.0	40.0
10 การบัญชีค่าเสื่อมราคา	89.2	10.8	-	-		89.2	10.8	29.7	70.3			51.4	48.6	100.0	-

ตารางที่ 1- 2 (ต่อ)

มาตรฐาน การบัญชี	ทราบหรือไม่		ความเข้าใจ			การใช้		ปัญหาการใช้		ความสมบูรณ์		ความเหมาะสม		ความจำเป็น	
	ทราบ	ไม่	ดี	บางส่วน	ไม่	ใช่	ไม่ใช่	มี	ไม่มี	ดี	ไม่	ดี	ไม่	จำเป็น	ไม่
ฉบับที่ 11 หนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ	95.3	4.7	57.9	36.0	6.1	87.9	12.1	72.5	27.5	78.1	21.9	88.4	11.6	96.9	3.1
12 การบัญชีสำหรับ หลักทรัพย์ใน ความต้องการ ของตลาด	76.7	23.3	32.3	41.9	25.8	54.2	45.8	52.5	47.5	65.5	34.5	70.9	29.1	89.8	10.2
13 การเปิดเผยข้อ มูลของกิจการที่ เกี่ยวข้อง	83.8	16.2	39.7	47.6	12.7	68.3	31.7	61.0	39.0	51.3	48.7	78.6	21.4	88.4	11.6
14 การบัญชีสำหรับ การวิจัยและ พัฒนา	60.7	39.3	33.3	38.9	27.8	61.2	38.8	65.3	34.7	68.8	31.2	75.7	24.3	83.6	16.4
15 การตั้งบัญชีการ ถัวเป็นราคาทุน ของทรัพย์สิน	79.2	20.8	49.1	30.6	20.3	68.8	31.2	55.6	44.4	79.6	20.4	82.0	18.0	90.0	10.0
16 สินทรัพย์หมุน เวียนและหนี้สิน หมุนเวียน	94.2	5.8	75.0	25.0	-	96.7	3.3	55.3	44.7	88.9	11.1	93.2	6.8	100.0	-

ตารางที่ 1- 2 (ต่อ)

มาตรฐาน การบัญชี	ทราบหรือไม่		ความเข้าใจ			การใช้		ปัญหาการใช้		ความสมบูรณ์		ความเหมาะสม		ความจำเป็น	
	ทราบ	ไม่	ดี	บางส่วน	ไม่	ใช่	ไม่ใช่	มี	ไม่มี	ดี	ไม่	ดี	ไม่	จำเป็น	ไม่
ฉบับที่ 17 การบัญชีสำหรับ เงินลงทุน	82.0	18.0	52.8	37.8	9.4	78.2	21.8	60.5	39.5	75.0	25.0	86.5	13.5	88.6	11.4
18 การบัญชีสำหรับ เงินลงทุนใน บริษัทย่อยและ บริษัทร่วม	73.7	26.3	41.7	50.0	8.3	68.9	31.3	57.1	42.9	65.6	34.4	77.1	22.9	81.8	18.2
19 งบการเงินรวม	87.5	12.5	48.1	46.2	5.7	79.2	20.8	63.9	36.1	70.6	29.4	85.3	14.7	90.3	9.7
20 การบัญชี สำหรับการ รวมกิจการ	85.2	14.8	41.7	54.2	4.1	65.1	34.9	52.9	47.1	63.3	36.7	81.8	18.2	93.8	6.2
21 เหตุการณ์ที่อาจ เกิดขึ้นในภาย หน้าและเหตุ การณ์ภายหลัง วันที่ในงบการ เงิน	83.1	16.9	44.8	41.4	13.8	72.7	27.3	54.1	45.9	56.8	43.2	75.7	24.3	86.1	13.9
22 สินค้าคงเหลือ	98.4	1.6	70.0	28.3	1.7	93.4	6.6	64.4	35.6	84.1	15.9	92.9	7.1	100.0	-

ผลงานวิจัยเรื่อง “ทัศนะของผู้ใช้เงินต่อมาตรฐานการบัญชี” ทั้ง 2 ฉบับ ของ เมธากุล เป็นงานวิจัยต่อเนื่องกัน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นภาพแนวปฏิบัติทางบัญชีของนักบัญชีไทยที่ชัดเจน ตารางที่ 1-2 สรุปผลการศึกษาของทั้งสองโครงการเข้าด้วยกัน

วิเชษฐ์ และศิลปพร เสนอบทความเรื่องมุมมองในการเปิดเผยข้อมูลระหว่างประเทศ ซึ่งลักษณะบทความเป็นการนำเสนอการวิจัยเอกสารจากรายงานประจำปีของกิจการ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินนั้นมีทั้งที่เกี่ยวกับการเงินและไม่เกี่ยวกับการเงิน การเปิดเผยที่เกี่ยวกับการเงินประกอบด้วยรายการที่สามารถระบุจำนวนเงินได้ เช่น การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือหรือการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การบรรยายข้อเท็จจริงหรือความเห็นซึ่งมีอาจจะระบุเป็นเงินได้ หรือรายการสารสนเทศเชิงคุณภาพ เช่น การสรุปนโยบายบัญชี เป็นต้น (วิเชษฐ์ โรจนสุกาญจน์ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2539:63-64)

การทำธุรกิจระหว่างประเทศ มีผลทำให้นักบัญชีจำเป็นต้องศึกษาทางการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละประเทศ การเปิดเผยข้อมูลระดับระหว่างประเทศ โดยนำบริษัทข้ามชาติในยุโรปมาเป็นแนวทาง เนื่องมาจากในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลยุโรปมีการพัฒนาไปมากกว่าซึ่งหัวข้อการเปิดเผยประกอบด้วย (1) การเปิดเผยข้อมูลตามสายผลิตภัณฑ์ และเขตภูมิศาสตร์ (2) การเปิดเผยประมาณการทางการเงิน (3) ข้อมูลเกี่ยวกับหุ้นและผู้ถือหุ้น (4) งบมูลค่าเพิ่ม (5) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน และ (6) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (วิเชษฐ์ โรจนสุกาญจน์ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2539:65)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้พิจารณาการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินตามที่ปรากฏในงบการเงิน ในระยะเวลาที่ผ่านมา และได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดทำและการเปิดเผยทางการเงินของบริษัทดังกล่าว

1. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 2 นโยบายการบัญชี มีกิจการบางแห่งไม่เปิดเผยเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ และกิจการบางแห่งรับรู้รายได้ ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีเฉพาะเรื่อง เช่น การรับรู้รายได้สำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
2. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 5 กำไรต่อหุ้น กิจการควรเปิดเผยกำไรต่อหุ้นลดลงเต็มที่ และเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณในกรณีที่มีการออกตราสารที่มีการแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญหรือหุ้นทุน หรือมีการออกใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ

3. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 9 การบัญชีสำหรับที่ดินอาคารและอุปกรณ์ กิจกรรมควรแยกแสดงรายการที่ดินว่างเปล่าที่ไม่ใช่ประกอบธุรกิจ ออกจากรายการที่ดินอาคารและอุปกรณ์ ถือว่าเป็นการลงทุน

4. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 10 การบัญชีค่าเสื่อมราคา กิจกรรมควรเปิดเผยราคาทุนเดิมของทรัพย์สินที่มีการเสื่อมสภาพ ค่าเสื่อมราคาสะสมที่เกี่ยวข้อง และค่าเสื่อมราคาทั้งหมดในแต่ละรอบเวลาบัญชี

5. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 การบัญชีหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ กิจกรรมควรเปิดเผยค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ กิจกรรมควรเปิดเผยลักษณะของลูกหนี้ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา มาตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และควรจำแนกลูกหนี้ประเภทต่างๆ

6. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 การบัญชีสำหรับหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด กิจกรรมควรเปิดเผยนโยบายบัญชีที่ใช้ในการบันทึกเงินลงทุน และหลักเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่า

7. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 การเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมควรเปิดเผยเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งประเภทและองค์ประกอบของรายการ

8. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 15 การตั้งบัญชีการกู้ยืมเป็นราคาทุนของทรัพย์สิน กิจกรรมควรดำเนินการบันทึกดอกเบี้ยจ่ายจากเงินกู้ยืมเป็นต้นทุนสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาของบริษัทย่อย

9. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 18 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม กิจกรรมควรบันทึกลดมูลค่าเงินทุนในบริษัทย่อย กิจกรรมควรเปิดเผยเหตุผลของการจัดประเภทเงินลงทุนในกรณีที่มีการปฏิบัติแตกต่างกัน กิจกรรมควรเปิดเผยหมายเหตุให้สอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

10. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 งบการเงินรวม กิจกรรมแสดงรายการส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยในบริษัทย่อย ในงบดุลรวมเป็นรายการแยกต่างหากจากหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นที่เป็นของบริษัทใหญ่ และแสดงรายการดังกล่าวในงบกำไรขาดทุนเป็นรายการปรับปรุงกับกำไรสุทธิของกลุ่มกิจการ เพื่อให้ได้ยอดกำไรสุทธิคงเหลือที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทใหญ่

11. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 20 การบัญชีสำหรับรวมกิจการ กิจกรรมควรเปิดเผยนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการตัดจ่ายค่าความนิยม

12. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 22 สิ้นค้าคงเหลือ กิจการควรเปิดเผยนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือให้ชัดเจน

จากผลการศึกษาข้างต้น เป็นแนวทางการวิจัยเอกสารโดยอาศัยข้อมูลจากงบการเงินที่จัดส่งมายังตลาดหลักทรัพย์ เป็นแนวทางที่จะเสนอแนะผู้จัดทำงบการเงินให้เปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อความเข้าใจของผู้อ่านงบการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2539:72-91)

จากการทบทวนเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูล พบว่า วิธีการศึกษาจะเน้นงานวิจัยเอกสาร (ตัวงบการเงิน) และผลการศึกษาพบว่า งบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และการบริหารงานของธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการวิจัยนี้ต้องการศึกษาถึงรูปแบบของงบการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่จดทะเบียนในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา และสตูล โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ทราบถึงรูปแบบของงบการเงินที่จัดทำอยู่ในปัจจุบัน
2. ทราบถึงความแตกต่างของรูปแบบงบการเงินจากมาตรฐานของรูปแบบงบการเงินที่กำหนดโดยกรมทะเบียนการค้า
3. ทราบถึงการเปิดเผยข้อมูลและระดับการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน
4. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐและเอกชนดังนี้

1. เป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับรูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางด้านการเรียนการสอนในสาขาวิชาบัญชีของภาควิชาบริหาร
ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย

2. เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทะเบียนการค้า กรมสรรพากร เป็นต้น ได้ทราบแนวทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อวางแผนการยกระดับการจัดทำข้อมูลทางการเงินให้ได้มาตรฐาน

หน่วยงานที่นำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลงานวิจัยครั้งนี้ ภาควิชาการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานที่นำผลงานไปใช้ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลสนับสนุนการเรียนการสอนในสาขาวิชาบัญชีให้มีคุณภาพ เนื่องจากมีภาพตัวอย่างทางด้านการปฏิบัติงานจริงมาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา แทนการเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีเพียงด้านเดียว
2. เป็นข้อมูลวางแผนในการจัดฝึกอบรมสัมมนาทางด้านการบัญชี ให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านการพัฒนามาตรฐานการบัญชี

นอกจากนี้ ผลงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์เกี่ยวกับงบการเงินของธุรกิจในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งก่อให้เกิดการศึกษาวิจัยต่อไปในเชิงเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในกลุ่มโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย

ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัยรูปแบบของงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินขั้นตอนการวิจัยข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่าง

โครงการนี้อาศัยข้อมูลจากงบการเงินห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ที่ส่งไปยังพาณิชย์จังหวัดของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลเกี่ยวข้องกับจำนวนที่จดทะเบียนธุรกิจในปี 2538 เป็นดังนี้

ตารางที่ 1-3 : สถิติการจดทะเบียนของธุรกิจในแต่ละจังหวัด

ลักษณะการ จัดตั้งธุรกิจ	จังหวัดชายแดนภาคใต้					รวม
	นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี	สตูล	สงขลา	
บริษัทจำกัด	147	231	137	103	2,330	2,948
ห้างหุ้นส่วน	768	672	411	293	3,481	5,625
รวม	915	903	548	396	5,811	8,573

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัด 5 ชายแดนภาคใต้ ปี 2539

— คณะผู้วิจัยทบทวนเอกสารการวิจัยในเรื่องดังกล่าว พบว่าการศึกษามีประโยชน์มากขึ้นถ้าจะมีการศึกษาในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นจากตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1-4 : จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดชาย- แดนภาคใต้	2534	2535	2536	2537	2538
นราธิวาส	645	667	687	712	730
ยะลา	280	313	343	364	385
ปัตตานี	804	813	824	836	867
สตูล	165	175	185	207	218
สงขลา	1,175	1,298	1,402	1,463	1,526
รวม	3,069	3,266	3,441	3,582	3,726

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้, รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้ ปี 2538

ตารางที่ 26

คณะผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนธุรกิจของจำนวนอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยอาศัยข้อมูลจากทำเนียบอุตสาหกรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสรุปผลการจดทะเบียนธุรกิจได้ดังนี้

ตารางที่ 1-5 : จำนวนอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนธุรกิจ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะการจัดตั้งธุรกิจ	จังหวัดชายแดนภาคใต้					รวม
	นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี	สตูล	สงขลา	
บริษัทจำกัด	25	59	49	9	279	421
ห้างหุ้นส่วน	27	37	27	9	131	231
รวม	52	96	76	18	410	652

ที่มา : ทำเนียบอุตสาหกรรม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2538

การสุ่มตัวอย่างจำนวน 350 ตัวอย่าง จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล 652 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 53.68% การกระจายตัวอย่างในแต่ละจังหวัดจัดเอาสัดส่วนของการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเป็นเกณฑ์ อาศัยข้อมูลจากตารางที่ 1-5 สามารถคำนวณการกระจายตัวอย่างได้ดังนี้

ตารางที่ 1-6 : จำนวนตัวอย่างที่คาดว่าจะจัดเก็บในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล	ร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง
นราธิวาส	52	8.0	28
ยะลา	96	14.7	51
ปัตตานี	76	11.6	41
สตูล	18	2.8	10
สงขลา	410	62.9	220
รวม	652	100.0	350

เมื่อได้จำนวนตัวอย่างที่จะจัดเก็บในแต่ละจังหวัดแล้ว คณะผู้วิจัยนำเกณฑ์ตัวเลขเหล่านั้นมากระจายตามประเภทของการจดทะเบียนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจำนวนตัวอย่างที่คาดว่าจะจัดเก็บตามประเภทของการจดทะเบียนเป็นดังนี้

ตารางที่ 1-7 : จำนวนตัวอย่างที่คาดว่าจะจัดเก็บในแต่ละจังหวัด แยกตามประเภทการ

จดทะเบียนนิติบุคคล

ประเภทการ จดทะเบียน นิติบุคคล	นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี	สตูล	สงขลา	รวม
บริษัทจำกัด	13	31	26	5	150	225
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	15	20	15	5	70	125
รวม	28	51	41	10	220	350

คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจำนวน 2 รอบ เนื่องมาจากการจัดเก็บข้อมูลในรอบแรก พบว่ารายชื่อกิจการที่สุ่มตัวอย่างนั้นไม่สามารถหางบการเงินจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัด คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำรายชื่อกิจการเพิ่มเติม และจัดเก็บข้อมูลในรอบที่สอง ผลการจัดเก็บข้อมูลพบว่า สามารถใช้งบการเงินเพียง 307 จากจำนวนตัวอย่างที่คาดหวัง 350 คิดเป็นร้อยละ 87.7 สาเหตุที่จัดเก็บข้อมูลไม่ได้ครบถ้วน เนื่องมาจาก

1. กิจการที่อยู่ในรายชื่อของการสุ่มตัวอย่างไปยื่นงบการเงินที่อยู่นอกเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น งบการเงินที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ราย
2. กิจการที่อยู่ในรายชื่อของการสุ่มตัวอย่าง ไม่ยื่นงบการเงินที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัด จำนวน 23 ราย
3. กิจการที่อยู่ในรายชื่อของการสุ่มตัวอย่าง แต่หยุดดำเนินกิจการทำให้มีงบการเงินเพียงงบดุล จำนวน 10 ราย ซึ่งคณะผู้วิจัยตัดออกจากการวิเคราะห์

ลักษณะการกระจายข้อมูลทั้ง 307 ตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปการกระจายกลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัดและประเภทการจดทะเบียนนิติบุคคลได้ดังนี้

ตารางที่ 1-8 : จำนวนตัวอย่างที่จัดเก็บในแต่ละจังหวัดแยกตามประเภทการจดทะเบียนนิติบุคคล

ประเภทการจดทะเบียนนิติบุคคล	นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี	สตูล	สงขลา	รวม
บริษัทจำกัด	12	23	21	5	93	154
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	18	23	18	5	89	153
รวม	30	46	39	10	182	307

เมื่อนำตารางที่ 1-7 มาเปรียบเทียบกับตารางที่ 1-8 พบว่า การจัดเก็บข้อมูลในจังหวัดยะลา ปัตตานี และสงขลาต่ำกว่าจำนวนที่คาดหวัง จังหวัดสตูลเป็นไปตามแบบการจัดเก็บข้อมูล และจังหวัดนราธิวาส สามารถจัดเก็บข้อมูลได้มากกว่าแบบการจัดเก็บข้อมูล

สรุป

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบของงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบรูปแบบงบการเงินที่จัดทำขึ้น และการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนทางด้านการบัญชีมากขึ้น การจัดเก็บตัวอย่างข้อมูล จัดทำได้ 307 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.7 ซึ่งมีการกระจายข้อมูลไปตามจังหวัดต่างๆ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้